

Здано на складання 20.03.19. Підписано до друку 22.03.19.
Формат 60x84/16 Папір офсетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 23,48. Наклад 200
прим. Замовлення № 2053

ТОВ «Дніпровський освітній центр»
49000, Україна, м. Дніпро, вул. Володимира Вернадського, 1/2

Видавництво «Дике Поле»
Україна, 69063, м. Запоріжжя, вул. Троїцька, 31-А.
Тел.: (061) 213-75-95; 213-75-05.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ЗЗ № 004 від 23.08.2001 р.

ISBN 978-617-7433-77-3

X Міжнародна конференція молодих вчених «Молоді вчені 2019 - від теорії до практики» (07 березня 2019 р., м. Дніпро, Україна): Упорядники: Хохлова Т.С., Ступак Ю.О. – Дніпро, 2019. – 404 с.

Збірник містить доповіді у вигляді тез та статей (109 доповідей), які надійшли до Оргкомітету X Міжнародної конференції молодих вчених «Молоді вчені 2019 - від теорії до практики» до 01 березня 2019 р. та прийняті до опублікування.

ПОНЯТТЯ «ПРОБАЦІЯ» У ЗАКОНОДАВСТВІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Доц., канд. юр. наук О.П. Єфремова
Кафедра права, філософії та політології

*Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка,
м. Чернігів, Україна*

Вивченню та аналізу сутності поняття «пробація» у різних країнах світу присвячено публікації вітчизняних науковців: Резніка Ю.С., Ягунова Д.В. та зарубіжних: Adler F., Mueller G., Lauter W., Крилової Н.Є., Серебреннікової А.В., Хутірської Н.Б.

Мета статті – проаналізувати сутність пробації в деяких зарубіжних країнах.

Наукові праці вітчизняних науковців Резніка Ю.С., Ягунова Д.В. дозволяють проаналізувати сутність поняття «пробації» у Великобританії, США, Швеції, Франції, Німеччині, Латвії, Молдові. Розглянемо деякі аспекти сутності поняття «пробації» в цих країнах.

У Великобританії 1887 року було прийнято закон «Про пробацію злочинців, що вчинили злочин вперше» (The Probation of First Offenders Act), який дозволив звільнювати певні категорії дрібних злочинців «на пробацію» (on probation) [7, с. 438]. Завдяки виданим пізніше нормативним актам цей інститут в англійському кримінальному праві сформувався досить повно. Згідно із Законом «Про кримінальну юстицію» 1991 року суд, який розглядає справу особи у віці 16 років і старше за звинуваченням у злочині, покарання за яке точно не визначено в законі, може видати наказ про застосування пробації. При цьому повинні враховуватися обставини скоєння злочину,

особистість злочинця, доцільність призначення пробації. У будь-який період пробації мировий суддя, який отримав інформацію про порушення засудженим зазначених вимог, може викликати його або навіть видати наказ про арешт. Якщо суд вирішить, що пробація більше недоцільна, він може видати наказ про звільнення засудженого під умовою невчинення ним нового злочину до закінчення терміну пробації [4, с. 101].

У США можливість призначення пробації передбачається законодавством федерації і всіх штатів як альтернативи позбавлення волі. Вона не застосовується до осіб, засуджених за злочини, за які передбачена смертна кара, довічне ув'язнення або тюремне ув'язнення на тривалій термін. У деяких штатах існують додаткові умови: відсутність судимості в минулому, відшкодування всіх судових витрат, передбачене покарання не перевищує десяти років позбавлення волі [4, с. 101].

Інститут пробації існує й у Швеції. При цьому він має свої характерні особливості. Пробація може бути призначена як самостійна кримінально-правова міра в тих випадках, коли суд дійде висновку, що покарання у вигляді штрафу недостатньо. Разом з тим пробація як комплекс специфічних заходів може супроводжувати умовно-дострокове звільнення. Особливістю шведського варіанта пробації як самостійного заходу є те, що вона може поєднуватися з цілою низкою кримінально-правових заходів: виплатою штрафу, виконанням безоплатних суспільно корисних робіт, з короткостроковим позбавленням волі [4, с. 101].

У Франції існують два самостійні інститути: відстрочки виконання покарання та відстрочення призначення покарання, регламентовані чинним Кримінальним кодексом Франції. Випробування як відмінна ознака пробації передбачена при відстрочці виконання покарання з режимом випробування і з обов'язком виконувати суспільно корисні роботи, а також при відстроченні призначення покарання з режимом випробування. У всіх названих випадках закон передбачає роботу спеціального агента з пробації [4, с. 102].

Згідно з КК Федеративної Республіки Німеччини у період випробувального терміну суд поміщає засудженого під нагляд спеціального помічника, який спостерігає за виконанням винним обов'язків і вказівок, регулярно повідомляє суду про його спосіб життя, про грубі і систематичні порушення, що стосуються покладених обов'язків, вказівок, пропозицій та обіцянок. Помічник призначається судом і здійснює свою діяльність або по службі, або на громадських засадах [4, с. 103].

У Законі Латвійської Республіки «Про Державну службу пробації» (2003 р.) пробація визначається як «нагляд за клієнтом пробації та корекція його соціальної поведінки з метою запобігання повторного вчинення порушення закону». У свою чергу нагляд – заходи з метою інтегрування клієнта пробації у суспільство та забезпечення поваги клієнтом пробації вимог правових норм [2].

У Республіці Молдова Закон «Про пробацію» діє з 2008 року, у якому визначається, що «Пробація – організація і виконання діяльності по наданню психосоціальної та іншої допомоги, а також нагляд за особами, які

перебувають на стадії кримінального переслідування або при виконанні кримінальних покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, звільнені від кримінального покарання та переслідування, а також заходи щодо корекції соціальної поведінки особи, яка знаходиться під наглядом» [3, ст. 389].

Зарубіжні науковці Крилова Н.Є., Серебреннікова А.В. стверджують, що «пробація – у кримінальному праві США, Англії, Німеччині являє собою різновид умовного засудження, при якому особа на час випробувального строку, встановленого судом, знаходиться під наглядом спеціальних органів. Можливі також й інші обмеження: не відвідувати певні місця, утримуватися від спілкування з конкретними особами та інші. Тобто це своєрідний тест на здатність засудженого виправитися без відбування покарання, призначеного вироком суду» [1, с. 170].

Маємо погодитися з думкою російської дослідниці Хутірської Н.Б., яка визначає «пробацію як складний соціально-правовий інститут, який є, з одного боку, мірою покарання, що полягає в передачі особи, визнаного судом винним в скоєнні злочину, без застосування до нього тюремного ув'язнення під нагляд спеціальної служби на певний термін і на умовах, що встановлюються судом, порушення яких тягне призначення тюремного ув'язнення, а з іншого боку, системою виконання даного кримінального покарання, що включає комплекс засобів, спрямованих на досягнення мети – ресоціалізації засуджених» [5, с. 12].

Висновки:

Підсумовуючи, маємо зазначити: 1. Пробація, як альтернативний кримінально-правовий захід та вид впливу на злочинця є більш ефективніший, ніж вітчизняна законодавча система, спрямована на виправлення поведінки особи. 2. Слід застосовувати світовий досвід впровадження служби пробації. 3. Зарубіжний досвід дозволяє стверджувати, що служба пробації знижує рівень кримінальної злочинності у суспільстві.

Посилання

1. Крылова Н. Е., Серебренникова А. В. Уголовное право современных зарубежных стран (Англии, США, Франции, Германии): учебное пособие. Москва: Зердало. 1997. 192 с.
2. Про Державну службу пробації. Закон Латвійської Республіки від 30.12.2003 р. URL: http://latvia.news-city.info/docs/sistemse/dok_iegzgo.htm.
3. Про пробацію. Закон Республіки Молдова від 14.02.2008 р. *Monitorul Oficial*. № 103-105. Ст. 389.
4. Резнік Ю. С. Інститут пробації: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні: *Теоретичні та практичні аспекти інституту пробації в Україні: матеріали міжнародного круглого столу (22 червня 2018 року)*. Київ: Національна академія прокуратури України, 2018. С. 100-103.
5. Хуторская Н. Б. Институт пробації в США: уголовно-правовые, криминологические и организационно-управленческие аспекты: автореф. дисс. кандидата юрид. наук. Москва, 1992. 14 с.

6. Ягунов Д. В. Що стоїть на заваді створення служби пробації в Україні. *Актуальні проблеми європейської інтеграції: збірник наукових праць з питань європейської інтеграції та права*. За ред. Ягунова Д. В. Вип. шостий. Одеса: Фенікс, 2011. С. 146-173.
7. Adler F., Mueller G., Lauter W. Criminal Justice. New-York, 1994. P. 438.